

Onderzoek jeugdzorg Haaglanden fase 2

Op zoek naar een controlegroep voor jeugdzorggebruik met propensity score matching: een verkennend onderzoek.

CBS Den Haag
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag
Postbus 24500
2490 HA Den Haag
+31 70 337 38 00
www.cbs.nl

projectnummer PR000918

1 maart 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
2. Methode	5
2.1 Werkgroep	5
2.2 Populatie en peilmomenten	5
2.3 Propensity Score Matching	5
2.4 Onderzoekstappen	6
2.5 Bepalen relevante factoren	6
2.6 Samenstellen model	7
2.7 Schatten kans op jeugdzorg	8
2.8 Samenstellen controlegroep	8
2.9 Bepalen (maatschappelijke) uitkomsten	9
3. (Maatschappelijke) uitkomsten	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Achtergrondkenmerken	11
3.3 Maatschappelijke uitkomsten	13
4. Conclusies en aanbevelingen	17
4.1 Conclusies	17
4.2 Aanbevelingen	18
Bijlage 1 Model	19
Bijlage 2 Bronbestanden	21
Bijlage 3 Begrippen	23
Bijlage 4 Tabellen	27
Bijlage 5 Literatuur	29

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op initiatief van Innovatief Haaglanden, met als uitgangspunt gezamenlijke innovatieve projecten, en met steun van de Gemeentesecretarissenkring (GS-kring) van de regio Haaglanden, is in 2018 een eerste regionale onderzoek uitgevoerd door het CBS Urban Data Center/Den Haag en het CBS Urban Data Center/Leidschendam-Voorburg. In dit data-onderzoek¹ (gepubliceerd op 2 april 2020) is van jongeren die op enig moment jeugdzorg ontvingen, na enkele jaren bekeken hoe hun maatschappelijke situatie was. Hadden ze een startkwalificatie behaald? Hadden ze werk? Waren ze in aanraking gekomen met politie? Of ontvingen ze nog steeds zorg, zoals Wmo? De resultaten van dit onderzoek leverde interessante inzichten op, maar het was moeilijk om de resultaten goed te duiden en te wegen omdat een controlegroep voor deze jongeren ontbrak.

Daarom heeft de gemeente-secretarissenkring van Haaglanden het CBS UDC/Den Haag verzocht om een vervolg van dit onderzoek, waarin een vergelijkings- of controlegroep wordt afgeleid. Op deze manier kunnen de uitkomsten voor de jongeren met jeugdzorg uit het eerdere onderzoek in een breder perspectief worden geplaatst.

Dit rapport beschrijft de methode voor het zoeken naar een controlegroep, de belangrijkste uitkomsten en conclusie en geeft aanbevelingen voor eventueel vervolgonderzoek.

1.2 Doel

Het belangrijkste doel van de tweede fase van dit onderzoek is te verkennen of het met registerdata van het CBS mogelijk is om een betrouwbare vergelijkings- of controlegroep voor de jongeren met jeugdzorg in de regio Haaglanden samen te stellen. De techniek die hiervoor wordt gebruikt is propensity score matching (PSM). Hierbij wordt geprobeerd elke jongere met jeugdzorg in 2012 en 2015 te matchen met een jongere die geen jeugdzorg heeft gehad maar wel heel vergelijkbaar is op relevante kenmerken met de jongere met jeugdzorg. Deze techniek is nog niet eerder toegepast op dit terrein en de vraag is wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van deze techniek. In dit onderzoek wordt dit onderzocht.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/14/jongeren-met-jeugdzorg-regio-haaglanden>

2. Methode

2.1 Werkgroep

Jeugdzorg is een complex onderwerp en bovendien is de methode om de controlegroep samen te stellen nog niet eerder op deze manier toegepast. Daarom is een kleine werkgroep vanuit de onderzoeksgroep Regio Haaglanden samengesteld waarmee regelmatig is afgestemd tijdens het onderzoek. De werkgroep is om input gevraagd, er is besproken wat de volgende stap in het onderzoek moest worden en of en zo ja op welke wijze aanpassingen in het onderzoek gedaan moesten worden. In de werkgroep zat een afvaardiging vanuit de GS-kring, vanuit beleid, vanuit data/onderzoek en vanuit de praktijk. Via de werkgroep is op deze manier gedurende het onderzoek regelmatig getoetst of we nog op de juiste koers zaten.

Daarnaast zijn als laatste stap de methode en de resultaten van het onderzoek nog een keer besproken met een aantal wetenschappelijke experts op het gebied van de jeugdzorg.

2.2 Populatie en peilmomenten

De totale onderzoekspopulatie bestaat uit jongeren die in 2012 of 2015 in de regio Haaglanden woonden, en op 1 januari van dat jaar 15 tot en met 18 jaar oud waren. De volgende negen gemeenten worden tot de regio Haaglanden gerekend: 's-Gravenhage, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer. Er zijn dus twee jaarcohorten jongeren die we in dit onderzoek gaan volgen: cohort 2012 en cohort 2015. Voor deze jongeren bepalen we enkele achtergrondkenmerken in het cohortjaar zelf. Daarnaast gaan we deze jongeren volgen over de tijd. We kijken drie (voor cohort 2012 en 2015) en zes jaar (voor alleen cohort 2012) later hoe het met deze jongeren gaat op verschillende maatschappelijke uitkomsten.

Het gaat in dit onderzoek uiteindelijk om het vinden van een goede controlegroep voor jongeren met jeugdzorg zodat deze twee groepen met elkaar vergeleken kunnen worden op de maatschappelijke uitkomsten. Maar om goed te kunnen bepalen of het gelukt is om een betrouwbare controlegroep samen te stellen worden de uitkomsten ook voor een aantal andere groepen bepaald. We onderscheiden uiteindelijk vijf groepen in de regio Haaglanden:

1. ALLE jongeren van 15-18 jaar oud;
2. De jongeren van 15-18 jaar *zonder* jeugdzorg;
3. De jongeren van 15-18 jaar *met* jeugdzorg;
4. De jongeren van 15-18 jaar *met* jeugdzorg waarvoor een *vergelijkbare match* gevonden kon worden;
5. De jongeren van 15-18 jaar *zonder* jeugdzorg die behoren tot de controlegroep.

Bij de uitkomsten zal de focus liggen op de vergelijking van de groepen 4 en 5.

2.3 Propensity Score Matching

Bij het uitvoeren van een experiment vormt de controlegroep een onmisbare schakel bij het vaststellen van (causale) effecten van interventies. Idealiter worden deelnemers aan het experiment in deze opzet op basis van toeval in twee groepen verdeeld. Een groep die een behandeling krijgt (bijvoorbeeld Jeugdzorg) en een groep die de behandeling niet krijgt (de controlegroep). Doordat de indeling in beide groepen toevallig tot stand komt, zijn beide groepen gemiddeld genomen op alle kenmerken (meetbaar en niet-meetbaar) aan elkaar gelijk. Als er na de behandeling een verschil wordt gevonden op een bepaald gebied tussen beide groepen dan is de enige verklaring voor dit gevonden verschil de gegeven behandeling. In het

geval van het Jeugdzorggebruik zouden we dan vast kunnen stellen wat het effect is van jeugdzorg op bijvoorbeeld het hebben van werk of het halen van een startkwalificatie.

In de sociale werkelijkheid is het om ethische redenen meestal niet mogelijk om op deze wijze een controlegroep samen te stellen. Als een burger recht heeft op een bepaalde ondersteuning dan mag je hem deze niet onthouden. Voor het vaststellen van effecten van Jeugdzorggebruik spelen deze ethische overwegingen een rol en kan dus niet random bepaald worden wie de interventie, c.q. jeugdzorg, krijgt. Jongeren komen bij de gemeente terecht omdat er problemen zijn op gedrags- of emotioneel gebied en als zij deze ondersteuning niet krijgen, is dat in strijd met de Jeugdwet.

In de sociale wetenschappen zijn daarom alternatieven bedacht om op een andere manier een controlegroep vast te stellen door in beschikbare databestanden op zoek te gaan naar individuen met overeenkomstige kenmerken. Jongeren die op veel relevante kenmerken lijken op een op jongeren met Jeugdzorg, maar deze zorg nooit hebben gehad, worden dan gekoppeld aan een jongere met Jeugdzorgondersteuning. Een techniek waarmee dit mogelijk is, is propensity score matching.

2.4 Onderzoekstappen

De uitvoering van een PSM vindt plaats aan de hand van een aantal stappen:

1. Bepalen relevante factoren die samenhangen met de kans op jeugdzorg.
2. Samenstellen model met factoren die kans op jeugdzorg voorspellen.
3. Schatten van de kans op jeugdzorg per jongere gegeven de gespecificeerde factoren.
4. Samenstellen controlegroep: matchen jongeren zonder jeugdzorg aan jongeren met jeugdzorg o.b.v. kans op jeugdzorg (propensity score).
5. Bepalen maatschappelijke uitkomsten.

Deze stappen worden hieronder verder toegelicht.

2.5 Bepalen relevante factoren

Het startpunt is een analyse van alle mogelijke kenmerken die samenhangen met de kans op Jeugdzorggebruik en met de uitkomst waarin we uiteindelijk geïnteresseerd zijn. Bijvoorbeeld het wel of niet halen van een startkwalificatie. Deze fase is belangrijk omdat bij het ontbreken van cruciale kenmerken de controlegroep op deze kenmerken afwijkt van de groep jongeren met Jeugdzorg, waardoor een verschil in gevonden uitkomsten niet toegeschreven kan worden aan het Jeugdzorggebruik.

Op basis van een beknopt literatuuronderzoek is een eerste lijst met factoren opgesteld die samenhangen met de kans op jeugdzorggebruik. De literatuur die hiervoor is geraadpleegd is te vinden in bijlage 5. Bij het samenstellen van deze eerste lijst is al rekening gehouden met het feit dat de data om deze factoren te kunnen bepalen beschikbaar moet zijn in de registers van het CBS. Dit houdt in dat het objectieve kenmerken zijn. Het ging hierbij om kenmerken die te maken hebben met de jongere (zoals: geslacht, onderwijs, inkomenssituatie, werk, criminaliteit, ggz-problematiek), met het gezin (huishoudtype, werk vader en moeder, inkomenssituatie, Wmo- en Wlz-gebruik, schulden) en met gebeurtenissen in het leven van de jongere (o.a. scheiding ouders). Specifieke informatie over emotionele en/of gedragsproblemen van de jongeren ontbraken. Het CBS heeft over deze onderwerpen geen microdata beschikbaar. Wel zijn bij het selecteren van de kenmerken zoveel mogelijk kenmerken meegenomen die mogelijk een indicator zijn voor deze missende kenmerken, zoals doorverwijzingen naar bureau Halt als

indicator voor specifieke gedragsproblemen of scheiding van ouders als mogelijke reden voor emotionele problemen van jongeren.

Deze eerste lijst is vervolgens besproken met de werkgroep. Op basis van hun input zijn er factoren afgevalen en toegevoegd. De uiteindelijke lijst met relevante factoren is terug te vinden in bijlage 1. Deze lijst is de input voor het samenstellen van het model voor het bepalen van de kans op jeugdzorg.

2.6 Samenstellen model

Voor het samenstellen van het model dat de kans op jeugdzorg moet voorspellen is gebruikgemaakt van logistische regressie. Met logistische regressie kan je een dichotome uitkomstvariabele relateren aan één of meerdere predictoren. In dit geval is de uitkomstmaat wel of geen jeugdzorg. De predictoren zijn in dit geval de factoren waarvan uit de literatuur is gebleken dat ze samenhangen met het gebruik maken van jeugdzorg en die beschikbaar zijn in de CBS-registers (zie paragraaf 2.5).

Bij het samenstellen van het model zijn er verschillende afwegingen gemaakt:

- We kijken twee jaar vóór het krijgen van jeugdzorg naar de factoren die samenhangen met jeugdzorg. Voor de PSM is het belangrijk dat op het moment van het bepalen van de factoren de interventie (in dit geval jeugdzorg) nog niet heeft plaatsgevonden. De kenmerken waarop je de jongeren matcht mogen namelijk niet beïnvloed zijn door gebruik van de interventie. Bijvoorbeeld: voor de jongeren van 2015 kijken we of ze in 2013 in een corporatiewoning woonde.
- We sluiten daarom ook (voor zover mogelijk was) jongeren uit die twee jaar eerder al jeugdzorg hadden. Deze jongeren worden niet meer meegenomen in de verdere analyses.
- We maken geen onderscheid naar type jeugdzorg: er wordt gekeken naar zowel jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- We hebben eerst via enkelvoudige regressies getoetst welke factoren samenhangen met de kans op jeugdzorg. Factoren die niet in een enkelvoudige regressie een significant verband hebben met jeugdzorg worden (tenzij daar een specifieke reden voor is) niet meegenomen in de meervoudige regressie. Een specifieke reden om ze toch mee te nemen is als ze ook een maatschappelijke uitkomstmaat in het onderzoek waren. Voorbeelden hiervan zijn Wmo-gebruik en de belangrijkste inkomstenbron van de ouders.
- We hebben getoetst of aan de belangrijkste eisen van logistische regressie is voldaan. Deze assumpties zijn:
 1. Er is sprake van onafhankelijkheid van de waarnemingen.
 2. Er is geen sprake van ernstige multicollineariteit tussen de predictoren.
 3. Er zijn geen outliers.
 4. Er is sprake van een lineair verband tussen de continue onafhankelijke variabelen en de logit van de uitkomstvariabele.
- Tot slot: we hebben gekozen het regressiemodel samen te stellen voor cohort 2015 en dat model vervolgens ook toe te passen op het cohort 2012. Op deze manier zijn de uitkomsten voor beide cohorten consistent aan elkaar.

De factoren die zijn opgenomen in het definitieve regressiemodel zijn terug te vinden in bijlage 1. Hierbij is aangegeven wat het verband met jeugdzorg is: positief, negatief of niet significant. Ook zijn de factoren die uiteindelijk zijn afgevalen en niet in de definitieve model zijn

opgenomen weergegeven. Een definitie van de verschillende factoren is terug te vinden in bijlage 3 met een beschrijving van de begrippen.

2.7 Schatten kans op jeugdzorg

De kans op jeugdzorg wordt geschat met de propensity score. Deze score komt voort uit het logistische regressiemodel en vertegenwoordigt de kans dat een jongere jeugdzorg krijgt. De kracht van de propensity score zit in het feit dat alle variabelen die van invloed zijn op het krijgen van jeugdzorg in één score worden gevangen en de jongeren op basis van die ene variabele gekoppeld kunnen worden. De propensity score brengt de dimensies waarop jongeren vergeleken moeten worden dus terug tot maar één dimensie. De schatting resulteert in een propensity score per jongere voor de interventiegroep (de jongeren met jeugdzorg) en voor de potentiële controlegroep. De potentiële controlegroep zijn alle jongeren van 15-18 jaar in de regio Haaglanden die *geen* jeugdzorg hebben gekregen.

2.8 Samenstellen controlegroep

Vervolgens moet een matchingmethode worden toegepast om jongeren uit beide groepen met vergelijkbare kansen aan elkaar te koppelen. Door vergelijkbare propensity scores tussen de twee groepen aan elkaar te matchen wordt een deel van de potentiële controlegroep geselecteerd voor de definitieve controlegroep. Voor het uitvoeren van deze match is gebruikgemaakt van zogenaamde 'Greedy Matching' en daarbinnen van de veel toegepaste algoritmes: Nearest Neighbor en Caliper matching.

Uiteindelijk is gekozen voor een methode waarbij de verschillen in kansen tussen beide groepen niet al te groot zijn: Caliper Matching met een standaarddeviatie van 0,25. Een voorbeeld ter verduidelijking: stel uit de analyse blijkt dat een jongere met Jeugdzorg gegeven bepaalde kenmerken een kans heeft van 81 procent op Jeugdzorg. De matchingsprocedure gaat dan op zoek naar een jongere met een vergelijkbare kans (van bijvoorbeeld 80 of 82 procent), maar zonder jeugdzorg. Op deze wijze heb je dan voor alle jongeren met Jeugdzorg een vergelijkbare jongere gevonden zonder Jeugdzorg maar met een min of meer gelijke kans op Jeugdzorg.

Bij Caliper Matching is er sprake van 1-op-1 matching. Dat betekent dat aan elke jongere met jeugdzorg één jongere uit de potentiële controlegroep kan worden gematcht. Een jongere uit de potentiële controlegroep kan dus ook maar één jongere met jeugdzorg worden gekoppeld. De matchingsprocedure leverde twee groepen op, die op de gemeten kenmerken sterk op elkaar lijken. Voor veel jongeren met jeugdzorg kon een goede match gevonden worden, voor een deel niet. Zie tabel 2.8.1 met de aantallen voor de verschillende groepen voor de uitkomsten van het matchingsproces. De groepen 'Jongeren met jeugdzorg *vergelijkbaar*' en de 'Controlegroep' zijn de groepen die uiteindelijk vergeleken zullen worden. De verschillen tussen deze beide groepen waren voor alle kenmerken klein (standardized mean difference < 0,1).

2.8.1 Aantallen onderzoeksgroepen voor totaal Haaglanden, cohorten 2012 en 2015

Groep	Cohort	
	2012	2015
	<i>aantal</i>	
Totaal jongeren 15-18 jaar	47 040	47 320
Jongeren zonder jeugdzorg	43 010	41 795
Jongeren met jeugdzorg	3 930	5 525
Jongeren met jeugdzorg <i>vergelijkbaar</i>	3 260	3 295
Controlegroep	3 240	3 285

Bron: CBS

Hard matches

Naast het variëren met matchingsalgoritme is het ook mogelijk om harde voorwaarden op te geven waarop gematcht kan worden. Omdat de negen gemeenten binnen de regio Haaglanden ('s-Gravenhage, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer) van elkaar verschillen in onder andere grootte en bevolkingssamenstelling is er hard gematcht op gemeente. Dit betekent dat er ook per afzonderlijke gemeente een matching is uitgevoerd zodat jongeren met jeugdzorg uit bijvoorbeeld Delft alleen gekoppeld kunnen worden aan andere jongeren uit Delft. De aantallen voor de verschillende groepen voor de afzonderlijke gemeenten zijn terug te vinden in bijlage 4. Voor twee kleinere gemeenten (Midden-Delfland en Wassenaar) bleek het moeilijk om tot een goede controlegroep te komen. De potentiële controlegroep was in deze kleinere gemeenten te klein om genoeg vergelijkbare matches te vinden. Voor de overige zeven gemeenten was het wel mogelijk een betrouwbare controlegroep te vinden.

Achtergrondkenmerken

Voor elke groep is aan de jongeren in het cohortjaar een aantal achtergrondkenmerken gekoppeld vanuit de CBS-registers. Het gaat om de volgende kenmerken: geslacht, migratieachtergrond, huishoudentype, werksituatie ouders en voor de jongeren met jeugdzorg: het type jeugdzorg. De verschillende groepen kunnen op deze achtergrondkenmerken met elkaar vergeleken worden. Zo kan er bepaald worden of de controlegroep sterk genoeg lijkt op de jongeren met jeugdzorg. Daarnaast is het zo ook mogelijk verder in te zoomen op de uitkomsten door bijvoorbeeld te kijken of de maatschappelijke uitkomsten verschillen tussen jongens en meisjes met jeugdzorg.

2.9 Bepalen (maatschappelijke) uitkomsten

Nadat de verschillende groepen, waaronder de controlegroep, zijn bepaald, worden voor beide jaarcohorten verschillende (maatschappelijk) uitkomsten aangekoppeld. Deze maatschappelijke uitkomsten zijn bepaald op basis van informatie over de situatie van drie en zes jaar later volgens verschillende CBS-registers. Op deze manier kan worden onderzocht hoe het deze jongeren vergaat over de tijd en kunnen de groepen vergeleken worden. Ook kunnen deze uitkomsten helpen inzicht te geven in hoeverre het gelukt is een goede controlegroep samen te stellen. Voor de jongeren in cohort 2012 wordt zowel informatie toegevoegd over de situatie van drie jaar later als van zes jaar later. Voor cohort 2015 gaat het alleen om de

maatschappelijke uitkomsten drie jaar later omdat gegevens over zes jaar later ten tijde van dit onderzoek nog niet beschikbaar waren.

De volgende (maatschappelijke) uitkomsten zijn bepaald:

- Woonachtig in Nederland;
- Startkwalificatie;
- Soort onderwijs volgend;
- Baan en kenmerken baan (arbeidsrelatie, arbeidsduur, loon);
- Bijstand;
- WW;
- Verdachts misdrijf en type misdrijf;
- Slachtoffer misdrijf;
- Aanraking Halt;
- Jeugdzorg en type jeugdzorg (met/zonder verblijf, voogdij, pleegzorg);
- Wmo;
- Beschermd wonen;
- Langdurige zorg;
- Woonsituatie.

Een definitie van de verschillende factoren is terug te vinden in bijlage 3 met een beschrijving van de begrippen.

3. (Maatschappelijke) uitkomsten

3.1 Inleiding

Het belangrijkste doel van dit onderzoek was om te bekijken of het mogelijk was een goede vergelijkings- of controlegroep samen te stellen voor de jongeren met jeugdzorg in de regio Haaglanden met behulp van de data uit de CBS-registers. De uitkomsten van dit onderzoek zullen in eerste instantie ook in die context geïnterpreteerd worden. Vervolgens kan ook voor de geselecteerde jongeren voor het onderzoek worden vastgesteld of er verschillen zijn in maatschappelijke uitkomsten tussen jongeren die wel en jongeren die geen jeugdzorg ontvangen.

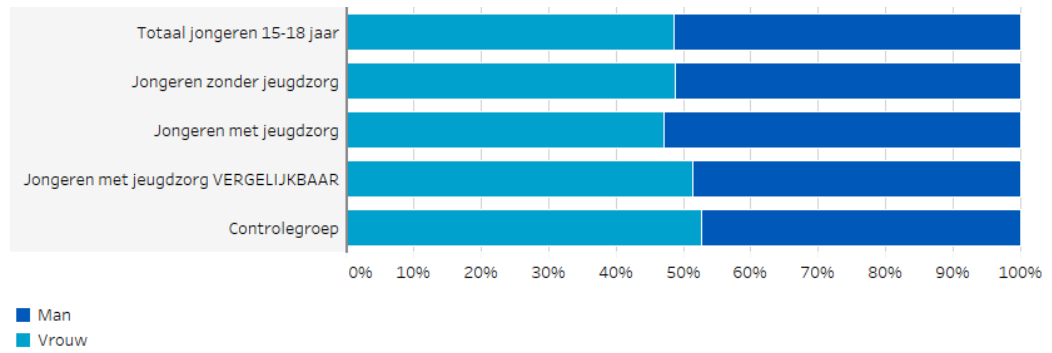
Omdat we kijken naar twee cohorten, twee peilmomenten, vijf groepen, diverse achtergrondkenmerken en veel verschillende maatschappelijke uitkomsten is het aantal cijfers in dit onderzoek erg groot (bijna 200 duizend). Het is niet mogelijk deze uitkomsten allemaal te beschrijven in dit rapport. In dit hoofdstuk zullen de belangrijkste uitkomsten worden uitgelicht. Zo zullen we bijvoorbeeld focussen op de uitkomsten voor de totale regio Haaglanden en cohort 2015. De uitkomsten waren ook heel vergelijkbaar voor de beide cohorten en de verschillende gemeenten. Alle cijfers zijn terug te vinden in een apart CSV-bestand dat op aanvraag beschikbaar is.

3.2 Achtergrondkenmerken

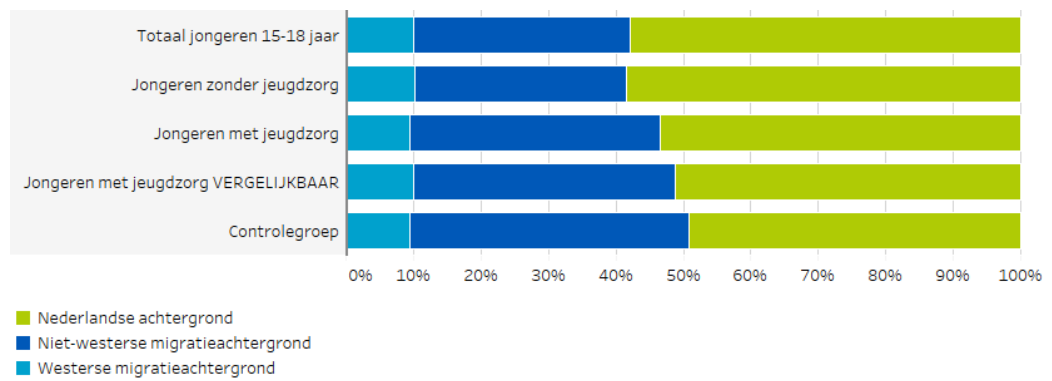
Om te zien of het gelukt is een goede controlegroep samen te stellen, is bekeken of de controlegroep veel lijkt op de groep jongeren met jeugdzorg. En dan met name de groep jongeren met jeugdzorg waarvoor een vergelijkbare match is gevonden (jongeren met jeugdzorg *vergelijkbaar*). In figuren 3.2.1 tot en met 3.2.5 is de verdeling naar de achtergrondkenmerken voor de verschillende groepen weergegeven. De achtergrondkenmerken zijn bepaald in het cohortjaar zelf, dus in dit geval ook in 2015.

De verdeling naar geslacht ziet er voor alle groepen erg vergelijkbaar uit. Ongeveer evenveel jongens als meisjes. In de controlegroep en de groep 'jongeren met jeugdzorg *vergelijkbaar*' zitten net iets meer vrouwen dan mannen. Waarschijnlijk was het voor jongens met jeugdzorg net iets moeilijker om een vergelijkbare match te vinden dan voor de meisjes. Voor migratieachtergrond zien we dat de niet-westerse migratieachtergrond wat vaker voorkomt bij de jongeren met jeugdzorg vergeleken met de totale populatie en de jongeren zonder jeugdzorg. Dit is ook terug te zien in de controlegroep waar ook relatief meer niet-westerse jongeren in zitten. Wat opvalt is dat de jongeren met jeugdzorg minder vaak nog bij beide ouders wonen. Ongeveer de helft van de jongeren met jeugdzorg woont bij beide ouders ten opzichte van ongeveer 70 procent van de jongeren zonder jeugdzorg. Jongeren met jeugdzorg wonen vaker bij één ouder of zijn alleenstaand/samenwonend. In de controlegroep zitten ook relatief meer jongeren die niet bij beide ouders wonen maar niet zo veel als bij de jongeren met jeugdzorg. Het is dus niet helemaal gelukt om bij het matchen een goede balans te vinden op dit kenmerk. Voor de werksituatie van de ouders is dit beter gelukt. Jongeren met jeugdzorg hebben vaker ouders met een uitkering (28%) en dat zien we ook terug in de controlegroep (26%). Als we naar soort onderwijs kijken, zien we enkele opvallende verschillen tussen de jongeren met jeugdzorg en de jongeren zonder jeugdzorg. Zo zien we dat jongeren met jeugdzorg relatief vaker op het praktijkonderwijs of havo/vwo zitten, maar minder vaak op het mbo (alle niveaus). In de controlegroep is het gelukt hier gedeeltelijk voor te corrigeren.

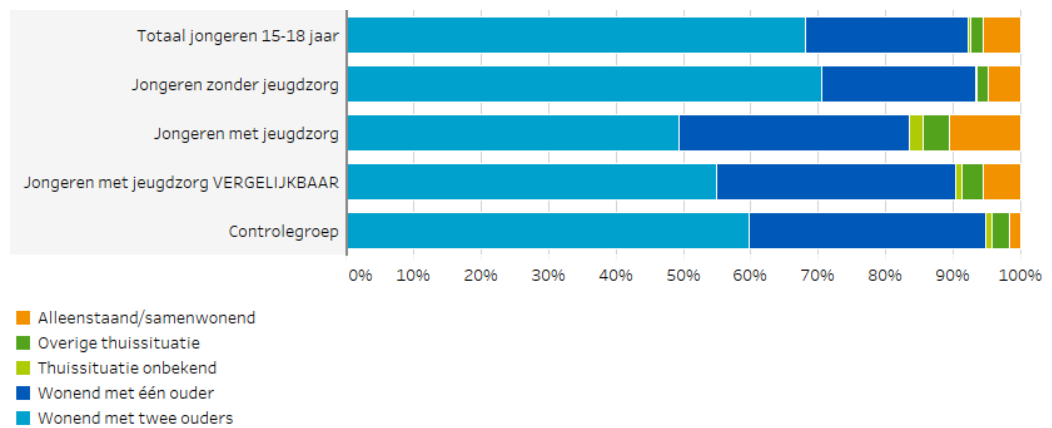
3.2.1 Onderzoeksgroepen naar geslacht voor totaal Haaglanden, cohort 2015

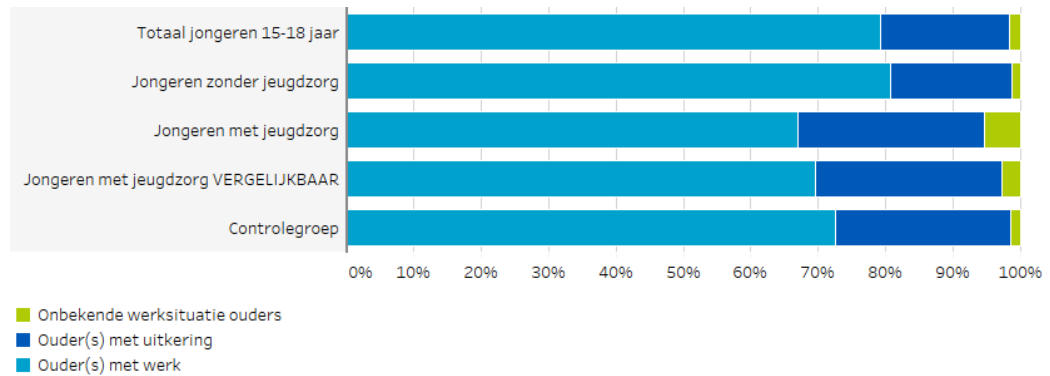
3.2.2 Onderzoeksgroepen naar migratieachtergrond voor totaal Haaglanden, cohort 2015

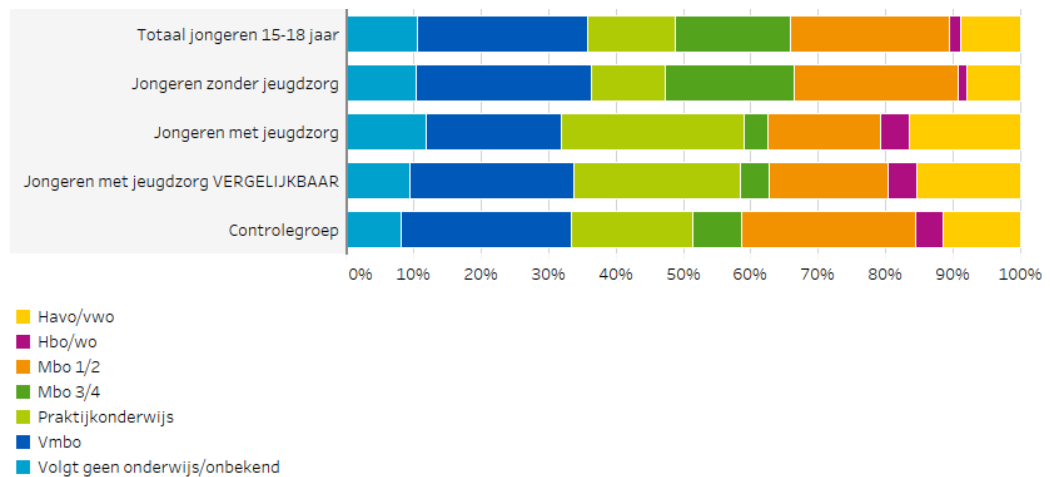
3.2.3 Onderzoeksgroepen naar huishoudenstype voor totaal Haaglanden, cohort 2015

3.2.4 Onderzoeksgroepen naar werksituatie ouders voor totaal Haaglanden, cohort 2015

3.2.5 Onderzoeksgroepen naar niveau onderwijs voor totaal Haaglanden, cohort 2015

Samenvattend

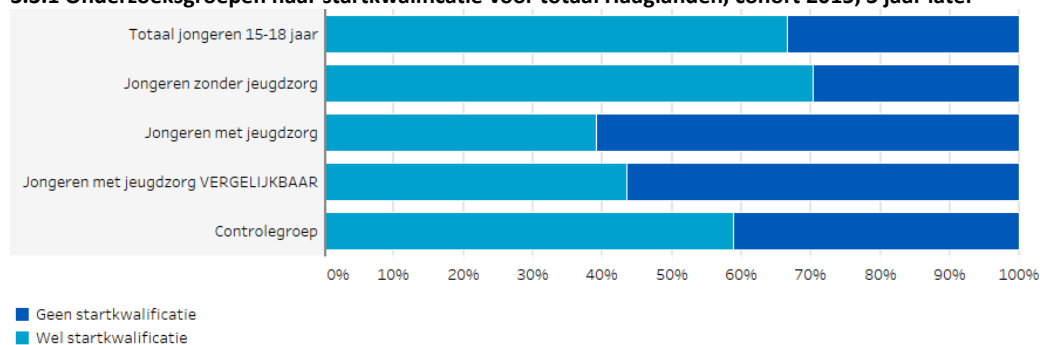
We zien duidelijke verschillen tussen de jongeren met jeugdzorg met zowel de jongeren zonder jeugdzorg als de totale populatie jongeren op de achtergrondkenmerken. De verschillen met de controlegroep zijn daarentegen veel kleiner. Vooral op de kenmerken geslacht, migratieachtergrond en de werksituatie ouders lijkt de controlegroep heel erg op de jongeren met jeugdzorg, en zeker op de jongeren met jeugdzorg waarvoor een vergelijkbare match is gevonden. Voor de kenmerken huishoudentype en onderwijssoort zijn de verschillen iets groter maar lijkt de controlegroep nog steeds meer op de jongeren met jeugdzorg dan op de jongeren zonder jeugdzorg. Als je naar deze vijf achtergrondkenmerken kijkt, lijkt het erop dat de PSM voor een goede controlegroep heeft gezorgd.

3.3 Maatschappelijke uitkomsten

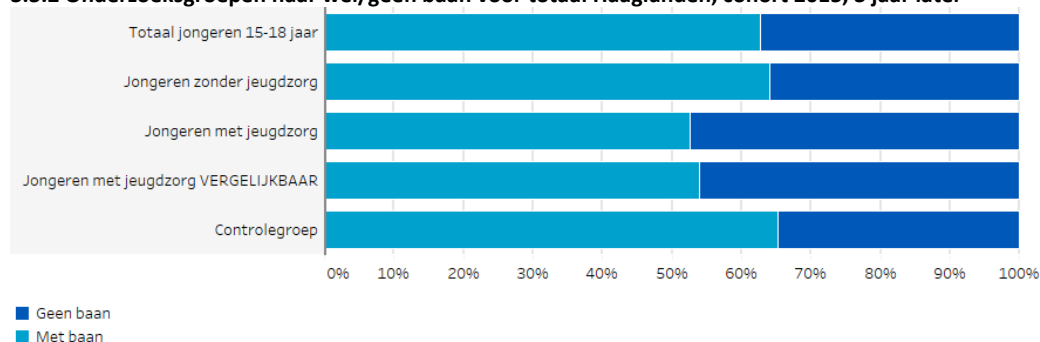
Een doel van dit onderzoek was om de jongeren met jeugdzorg over de tijd te kunnen vergelijken met een vergelijkbare controlegroep. Hoe vergaat het deze groepen op verschillende maatschappelijk uitkomsten drie en zes jaar later? En wat zegt dat over de vraag of het gelukt is een goede controlegroep samen te stellen? In deze paragraaf worden de belangrijkste uitkomsten van deze analyse besproken. We focussen hierbij op de maatschappelijk uitkomsten startkwalificatie, baan, bijstand, verdachte misdrijf, Wmo-gebruik en thuissituatie drie jaar later omdat dit al een goed algemeen beeld geeft (zie figuren 3.3.1 tot en met 3.3.6).

Voor al de genoemde maatschappelijke uitkomsten zien we dat jongeren met jeugdzorg het minder 'goed' doen in vergelijking met alle jongeren en jongeren zonder jeugdzorg. Ze behalen minder vaak een startkwalificatie, ze hebben minder vaak een baan, ze zitten vaker in de bijstand, ze behoren vaker tot een gezin met Wmo-gebruik, zijn vaker verdachte van een misdrijf geweest en wonen minder vaak nog bij hun ouder(s). Dit is niet verrassend omdat dit ook een kwetsbare groep is die niet voor niets in 2015 jeugdzorg heeft gekregen. Echter, wat wel opvalt is dat de jongeren met jeugdzorg, en zelfs de jongeren met jeugdzorg waarvoor een vergelijkbare match gevonden kon worden, het nog steeds minder 'goed' doen op deze maatschappelijk uitkomsten dan de controlegroep. Dit duidt erop dat de controlegroep toch minder goed lijkt op 'de jongeren met jeugdzorg *vergelijkbaar*' dan op basis van de achtergrondkenmerken gedacht werd. De controlegroep lijkt wat dat betreft meer op de totale populatie jongeren en de jongeren zonder jeugdzorg. Voor de zekerheid zijn de verschillen tussen 'de jongeren met jeugdzorg *vergelijkbaar*' en de controlegroep ook getoetst en bleken de verschillen voor vrijwel alle onderwerpen statistisch significant (alpha=0,05 met een 95% betrouwbaarheid). Het lijkt dus niet op toeval te berusten dat beide groepen deze verschillen op de maatschappelijke uitkomsten laten zien.

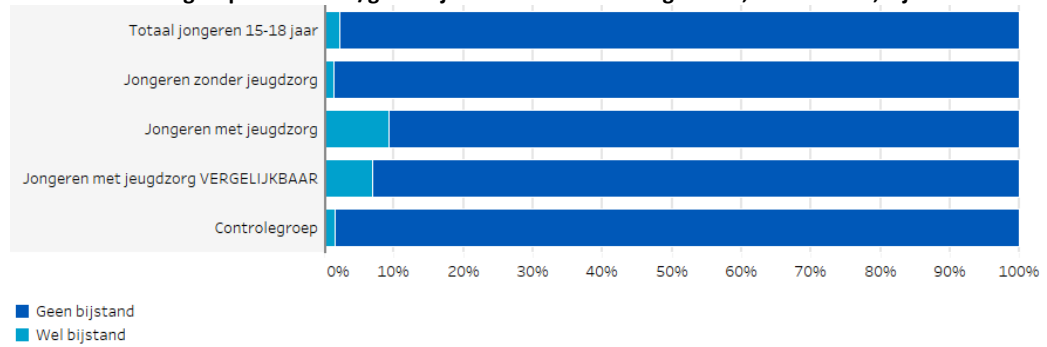
3.3.1 Onderzoeksgroepen naar startkwalificatie voor totaal Haaglanden, cohort 2015, 3 jaar later

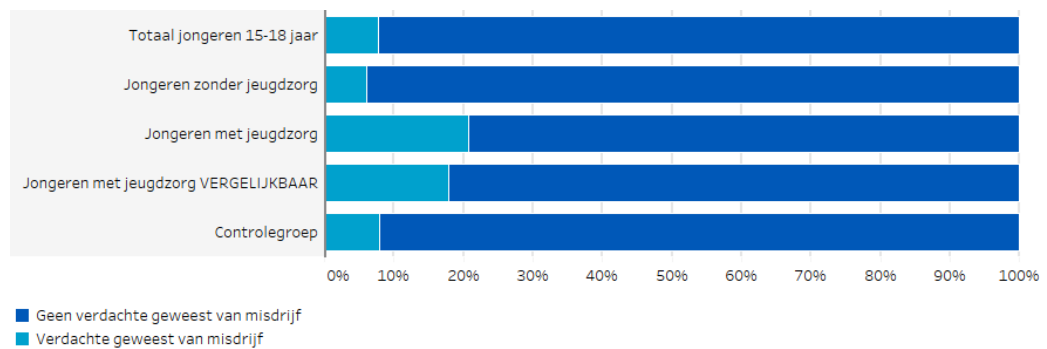
3.3.2 Onderzoeksgroepen naar wel/geen baan voor totaal Haaglanden, cohort 2015, 3 jaar later

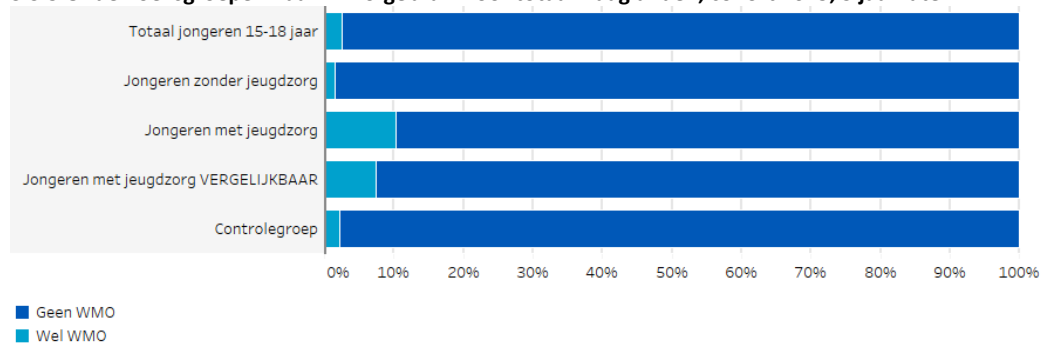
3.3.3 Onderzoeksgroepen naar wel/geen bijstand voor totaal Haaglanden, cohort 2015, 3 jaar later

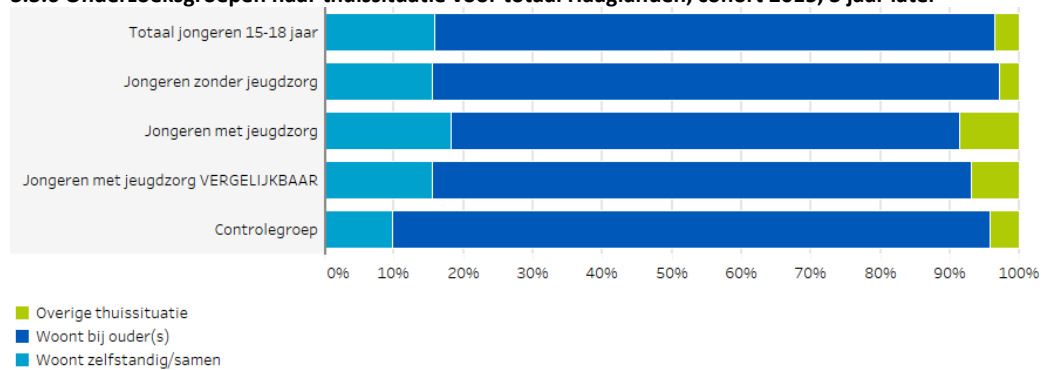
3.3.4 Onderzoeksgroepen naar verdachte misdrijf voor totaal Haaglanden, cohort 2015, 3 jaar later

3.3.5 Onderzoeksgroepen naar Wmo-gebruik voor totaal Haaglanden, cohort 2015, 3 jaar later

3.3.6 Onderzoeksgroepen naar thuissituatie voor totaal Haaglanden, cohort 2015, 3 jaar later

Samenvattend

De uitkomsten van dit onderzoek suggereren dat wanneer jongeren jeugdzorg ontvangen dit zal leiden tot minder gunstige maatschappelijke uitkomsten dan wanneer vergelijkbare jongeren geen jeugdzorg krijgen (de controlegroep). Echter, het verschil in maatschappelijk uitkomsten tussen de controlegroep en de jongeren met jeugdzorg is zo groot dat kan worden verondersteld dat hier meer aan de hand is en je voorgaande conclusie niet zomaar mag trekken. Op basis van de kenmerken die in dit onderzoek zijn meegenomen leek de controlegroep erg op de groep jongeren met jeugdzorg, zeker voor de totale regio Haaglanden. Maar zeer waarschijnlijk zijn er nog andere kenmerken relevant voor het krijgen van jeugdzorg die niet bij het samenstellen van de controlegroep middels PSM zijn meegenomen. Deze conclusie wordt verder toegelicht in hoofdstuk 4.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Het doel van dit onderzoek was het verkennen van de mogelijkheid om met microdata van het CBS een controlegroep samen te stellen voor jongeren die in 2012 of in 2015 jeugdzorg hebben ontvangen. De techniek die hiervoor gebruikt is, is propensity score matching (PSM). Uit de analyse blijkt dat het technisch mogelijk is om een vergelijkbare groep te maken die groot genoeg is en op een groot aantal kenmerken matcht. Wel bleek bij het analyseren van de uitkomsten op de maatschappelijke indicatoren dat jongeren met Jeugdzorg beduidend minder goed scoren dan jongeren die geen ondersteuning vanuit Jeugdzorg ontvingen. Je zou hieruit de conclusie kunnen trekken dat jeugdzorggebruik een negatief effect heeft op het maatschappelijk functioneren later. Deze conclusie zou alleen gerechtvaardigd zijn als duidelijk is dat beide groepen op alle kenmerken (meetbaar en niet meetbaar) vergelijkbaar zijn en dat er geen belangrijke kenmerken ontbreken. Bij een onderzoek waarbij niet op toeval wordt gematched (dus geen echt experiment is), is het nooit uit te sluiten dat belangrijke kenmerken missen. Een belangrijke conclusie van dit onderzoek is dan ook dat het bij het uitvoeren van PSM altijd de vraag blijft bestaan of er geen belangrijke kenmerken zijn gemist die relevant zijn voor het verklaren van het gevonden verschil tussen beide groepen.

Om na te gaan welke kenmerken dan mogelijk zijn gemist, zijn de uitkomsten van dit onderzoek voorgelegd aan enkele deskundigen van de universiteit Groningen en TNO. Zij gaven aan dat groepen waarschijnlijk van elkaar verschillen op het vlak van emotionele en gedragsproblematiek. De reden waarom jongeren jeugdzorg ontvangen is omdat zij problemen ervaren op emotioneel en gedragsgebied. Deze kenmerken zijn niet direct meegenomen in het onderzoek. Wel zijn bij het selecteren van de kenmerken zoveel mogelijk kenmerken meegenomen die mogelijk een indicator zijn voor deze missende kenmerken, zoals doorverwijzingen naar bureau Halt als indicator voor specifieke gedragsproblemen of scheiding van ouders als mogelijke reden voor emotionele problemen van jongeren. Maar deze indicatoren dekken dus niet volledig de lading. Als deze kenmerken wel meegenomen hadden kunnen worden had dit naar alle waarschijnlijkheid andere resultaten opgeleverd. De deskundigen onderbouwen deze bewering door te verwijzen naar een onderzoek dat zij vorig jaar hebben uitgevoerd (UMCG en Hanzehogeschool Groningen, 2020). Uit dit onderzoek blijkt dat jongeren met emotionele en gedragsproblemen juist baat hebben bij het krijgen van ondersteuning vanuit jeugdzorg. In dit onderzoek hebben ze door middel van vragenlijsten wel direct gedrags- en emotionele problematiek kunnen meten en mee kunnen nemen in hun analyses.

De vraag of het mogelijk is om een kwalitatief goede controlegroep te maken voor jongeren met jeugdzorg met PSM, moet op basis van de uitkomsten van deze verkenning negatief worden beantwoord. Door het ontbreken van cruciale kenmerken was het niet mogelijk om een kwalitatief goede controlegroep samen te stellen. De jongeren in de controlegroep lijken veel op de jongeren met jeugdzorg voor de factoren die zijn meegenomen maar verschillen zeer waarschijnlijk nog steeds op een aantal andere cruciale factoren zoals gedrags- en emotionele problematiek.

4.2 Aanbevelingen

Hoewel PSM een zinvolle methode is om op een statistisch verantwoorde manier individuen te matchen die veel met elkaar gemeen hebben, staat of valt deze methode met de keuze van de juiste en goede kenmerken. Het is hierdoor belangrijk om genoeg tijd te besteden aan het maken van het conceptuele model en de variabelen die van belang zijn. In dit onderzoek hadden we de beschikking over tientallen kenmerken over veel verschillende thema's die samenhangen met de kans op jeugdzorg vanuit de CBS registraties. Er is veel tijd besteed om deze lijst samen te stellen door literatuuronderzoek te doen en deze uitgebreid te bespreken met de werkgroep. Toch bleken we enkele cruciale kenmerken te missen. Het dient daarom de aanbeveling kritisch te blijven op wat er mogelijk is met de data en dit soort keuzes te bespreken met een zo breed mogelijke groep deskundigen. Als er voor kenmerken die van belang worden geacht geen data beschikbaar is, is het lastig een goede controlegroep samen te stellen op basis van PSM.

Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat het meten van gedrags- en emotionele problematiek erg belangrijk is bij onderzoek met betrekking tot jeugdzorg. In de landelijke registraties beschikbaar bij het CBS is deze problematiek dus maar beperkt meetbaar. Het zou zeer waardevol zijn voor dit soort onderzoeksvragen als hier verandering in komt en er ook meer registraties komen waarin emotionele- en gedragskenmerken zijn opgenomen.

Een andere weg zou nog kunnen zijn om op een of andere manier enquêtes of lokale registraties waarin emotionele- of gedragsproblemen wel aan bod komen te combineren met CBS-registraties. Hierbij spelen echter vaak weer verschillende methodologische, privacy en technische aspecten die dit erg lastig maken. Het voordeel van het huidige onderzoek was juist dat we ons niet met dit soort aspecten hoefden bezig te houden doordat alle data uit de CBS-registraties kwam.

Bijlage 1 Model

Definitief model

Thema	Factor	Verband
Onderwijs	Blijven zitten	Positief
	Niveau inschrijving onderwijs	Negatief
	Volgt praktijkonderwijs	Positief
	Volgt speciaal (basis of voortgezet) onderwijs	Positief
Demografie	Migratieachtergrond: autochtoon en westers	Positief
	Leeftijd	Negatief
	Vrouw	Positief
	Adoptiekind	Positief
Gezondheid	AWBZ in huishouden	Positief
	GGZ-zorgkosten voor jongere, moeder en vader	Positief
	Psychisch medicijngebruik jongere en moeder	Positief
	Zorgkosten > 50 duizend in huishouden	Positief
	Wmo huishoudelijke hulp in huishouden	Niet significant
Schulden	Wanbetaler zorgverzekering in huishouden	Positief
Life events	Vaak verhuizen	Positief
Werk en inkomen	Inkomen huishouden	Negatief
	WW uitkering moeder, vader en in huishouden	Positief
	Belangrijkste inkomstenbron moeder is: uitkering	Positief
	Belangrijkste inkomstenbron moeder is: werknemer, zelfstandige	Niet significant
	Belangrijkste inkomstenbron vader is: werknemer of zelfstandige	Niet significant
Wonen	Corporatiewoning	Positief
	Stedelijkheid	Positief
Criminaliteit	Aanraking Halt	Positief
	Slachtoffer misdrijf jongere of moeder	Positief
	Verdachte misdrijf jongere, moeder en vader	Positief
Huishouden	Beide ouders niet in huishouden	Positief
	Moeder of vader niet in huishouden	Positief
	Eenouderhuishouden	Positief
	Jongste kind huishouden < 5 jaar	Positief
	Tienermoeder	Positief

Afgevallen factoren

Thema	Factor	Reden
Onderwijs	Opleidingsniveau moeder en vader	(Toch) niet mogelijk
	Citoscores	Niet significant
Gezondheid	Psychisch medicijngebruik vader	Niet significant
	Zorgkosten > 20 duizend in huishouden	Niet significant
Schulden	WSNP in huishouden	Niet significant
Life events	Vader of moeder overleden	Niet significant
	Ontslag vader	Niet significant
	Scheiding moeder of vader	Niet significant
Werk en inkomen	AO-uitkering in huishouden	Niet significant
	Bijstand in huishouden	Niet significant
	Langdurig laag inkomen	Niet significant
	Vaste baan moeder of vader	Niet significant
Wonen	Woning overige verhuurder	Niet significant
	Eengezinswoning	Niet significant
	Nabijheid huisarts	Niet significant
	WOZ-waarde	Niet significant
	Oppervlakte woning	Niet significant
Huishouden	Meer kinderen in huishouden	Niet significant
	Tienvader	Niet significant

Bijlage 2 Bronbestanden

Basisregister Onderwijs (BRON)

De Basisregister Onderwijs (BRON) heeft tot doel het verschaffen van gegevens over het gebruik van het onderwijs, om daarmee een goede verdeling van de bekostiging van het onderwijs te kunnen maken. De BRON bevat gegevens over alle inschrijvingen en diploma's in het primair basisonderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), volwasseneneducatie (ve) en - vanaf schooljaar 2014/'15 - ook het hoger onderwijs (ho). Zowel het regulier als het speciaal onderwijs zijn in de BRON opgenomen. Het bestand bevat voorlopig nog uitsluitend het onderwijs dat wordt bekostigd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Economische Zaken (EZ). De gegevens uit de BRON leveren informatie op over bijvoorbeeld het aantal leerlingen dat is ingeschreven in de verschillende onderwijssoorten, het niveau, de opleidingsrichting en voortijdig schoolverlaters. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) beheert de BRON. Iedere school heeft een eigen leerlingenadministratiesysteem (LAS), waarin alle leerlinggegevens nauwkeurig worden bijgehouden. Deze gegevens worden vervolgens in BRON gezet. Het bestand komt jaarlijks (per studiejaar) beschikbaar.

Basisregistratie Personen (BRP)

De Basisregistratie Personen (BRP) is de digitale bevolkingsregistratie van Nederland, en (sinds 2014) de opvolger van de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA). De BRP bevat gegevens over ingezetenen en niet-ingezetenen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bijhouden van de gegevens over ingezetenen. Gegevens over niet-ingezetenen worden bijgehouden door het ministerie van BZK. Elke persoon die naar verwachting ten minste vier maanden rechtmatig in Nederland verblijft, moet ingeschreven worden als ingezetene. Wanneer iemand niet aan deze voorwaarden voldoet maar wel een relatie heeft met de Nederlandse overheid, wordt de persoon ingeschreven als niet-ingezetene. Te denken valt aan mensen die buiten Nederland wonen en hier werken, studeren, onroerend goed bezitten, vanuit Nederland een uitkering genieten, enzovoorts. Ook ingezetenen die naar verwachting ten minste acht maanden buiten Nederland verblijven, worden niet-ingezetene. In de BRP zijn van iedere ingeschrevene gegevens als Burgerservicenummer (BSN), geboortedatum, geslacht, geboorteland en woonplaats geregistreerd, van ingezetenen bovendien gegevens over de ouders, partners en kinderen. Voor ingezetenen wordt een adres in Nederland geregistreerd, voor niet-ingezetenen een adres buiten Nederland. Voor meer informatie over de BRP wordt verwezen naar de website van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens <http://www.rvig.nl/brp>. Gegevens worden doorlopend geactualiseerd. In dit onderzoek worden alleen de gegevens gebruikt van personen die als ingezetene in de BRP ingeschreven staan of ooit ingeschreven hebben gestaan.

Delict kenmerken van Haltjongeren van 12 tot 18 jaar (HALT)

In deze component bevinden zich alle personen die in een bepaald jaar naar bureau Halt verwezen zijn. Het bestand bevat ook personen die niet voorkomen in de Gemeentelijke Basisadministratie. Het bestand is een selectie van variabelen uit het integrale bestand dat bureau Halt aan het CBS levert.

Herkenningsdienstsysteem (HKS)

Deze registratie met landelijke verdachtgegevens wordt samengesteld uit de 27 regionale Herkenningsdienstsysteem (HKS) die sinds 1986 door de politie worden gebruikt om gegevens

over verdachten te registreren. De populatie van HKS bestaat uit verdachten die zijn aangehouden op verdenking van het plegen van een misdrijf (dus geen overtreding). Opgenomen worden de personen tegen wie als verdachte een proces-verbaal is opgemaakt. Het HKS bevat zowel de aangiftegegevens van misdrijven als de persoonsgegevens van de verdachten daarvan. Tegen een verdachte kunnen in een jaar een of meerdere processen-verbaal zijn opgemaakt en per proces-verbaal kunnen meerdere delicten voorkomen. Jaarlijks vindt bij de politieregio's en de Koninklijke Marechaussee een extractie uit het HKS plaats. De HKS-gegevens worden door het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) opgeschoond en technisch bewerkt. Deze gegevens worden door het CBS met terugwerkende kracht verwerkt. Voor dit onderzoek hebben we de gegevens van de Marechaussee daardoor nog niet kunnen benutten. Het HKS komt jaarlijks beschikbaar. Het HKS levert geen compleet beeld van de criminaliteit in Nederland. De gegevens van de bijzondere opsporingsdiensten (FIOD-ECD, douane) zijn vaak niet opgenomen in het HKS. Diverse typen misdrijven, zoals economische delicten, milieudelicten of uitkeringsfraude, zijn hierdoor ondervertegenwoordigd in het HKS. Verder ontbreken de zogenaamde Halt-afdoeningen. Tot slot betreffen de gegevens verdachten en geen veroordeelden. Wel is het zo dat naar schatting meer dan 90% van de verdachten een transactie aangeboden krijgt door het Openbaar Ministerie (OM) of in een later stadium schuldig wordt verklaard door de rechter. Meer informatie via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/dataverzameling/verdachten-misdrijven-methode.htm>

Inkomen Huishoudens

Het bestand bevat het jaarinkomen van alle huishoudens behorende tot de bevolking van Nederland op 1 januari van het verslagjaar. De belangrijkste berichtgever is de Belastingdienst. Het bestand is jaarlijks beschikbaar sinds 2011. Dit bestand in de huidige vorm wordt sinds 2017 gemaakt en is de vervanging voor de oude bron met het jaarinkomen van huishoudens.

Inkomen Personen

Het bestand bevat het jaarinkomen van alle personen behorende tot de bevolking van Nederland op 1 januari van het verslagjaar. De belangrijkste berichtgever is de Belastingdienst. Het bestand is jaarlijks beschikbaar sinds 2011. Dit bestand in de huidige vorm wordt sinds 2017 gemaakt en is de vervanging voor de oude bron met het jaarinkomen van personen.

Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB)

Het SSB is een stelsel van registers en enquêtes, die op persoonsniveau aan elkaar zijn gekoppeld. Per jaargang worden meer dan 50 verschillende registers gebruikt. Deze registers hebben betrekking op verschillende sociaaleconomische onderwerpen, zoals banen, uitkeringen, woningen en onderwijs. De doelpopulatie van het SSB bestaat uit alle personen die in Nederland wonen, en personen die niet in Nederland wonen maar in Nederland werken of een uitkering dan wel pensioen vanuit Nederland ontvangen. Er staan in het SSB gegevens over banen, uitkeringen, personen, huishoudens en bedrijven.

Bijlage 3 Begrippen

Aanraking geweest met HALT - HALT is een organisatie die zich bezig houdt met het voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit. De organisatie bestaat uit regionale Halt-teams, die aansluiten op de gerechtelijke kaart en de 10 politieregio's, en een landelijk kantoor. Halt werkt samen met relevante ketenpartners en maatschappelijke organisaties

Adoptiekind – Jongere is geadopteerd in de periode 1995 tot en met 2012 volgens gegevens van de Immigratie- en Naturalisatiedienst IND over migratiemotieven en gegevens uit de gemeentelijke Basisadministratie GBA.

Arbeidsongeschiktheidsuitkering - Periodieke uitkering op grond van arbeidsongeschiktheidswetten. Dit zijn de wettelijke regelingen tegen de financiële gevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid, zoals WIA, WAO, WAZ, Wajong en Wet Wajong.

AWBZ - Alle geldige indicaties die door het CIZ zijn afgegeven voor AWBZ gefinancierde zorg aan personen.

Belangrijkste inkomstenbron – De sociaal-economische categorie die wordt bepaald aan de hand van de belangrijkste inkomstenbron op dat moment.

Beschermd wonen - Arrangement voor beschermd wonen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Bijstand - Het gaat om uitkeringen op grond van de Participatiewet (tot 2015 de Wet Werk en Bijstand (WWB)) waaronder algemene bijstand, bijstand aan adreslozen en bijstand aan elders verzorgden, het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (BBZ), de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ) en de Wet Werk en inkomen Kunstenaars (Wwik).

Citoscores - Tot en met schooljaar 2013/'14 score van deelnemers op de Cito Eindtoets Basisonderwijs en vanaf schooljaar 2014/'15 op de Centrale Eindtoets.

Corporatiewoning – Huurwoning in eigendom van een woningcorporatie.

Eengezinswoning – Als in een pand één verblijfsobject met woonfunctie ligt, dan wordt dit verblijfsobject getypeerd als eengezinswoning.

Eenouderhuishouden - Particulier huishouden bestaande uit één ouder met één of meer thuiswonende kinderen. Ook een overig lid (persoon die anders dan als partner, ouder in een eenouderhuishouden of als thuiswonend kind deel uitmaakt van een particulier huishouden) kan tot deze huishoudensvorm behoren.

GGZ-zorgkosten - Alle kosten die vallen onder het geestelijke gezondheidszorg.

Hoge zorgkosten – De kosten per jaar voor zorg die verzekerd is via de basisverzekering zijn hoger dan 50 duizend euro. De basisverzekering is wettelijk verplicht via de Zorgverzekeringswet (Zvw) voor vrijwel alle Nederlandse ingezetenen. De zorgkosten zijn inclusief de kosten die vanwege het verplicht of vrijwillig eigen risico uiteindelijk door de verzekerden zelf zijn betaald maar exclusief eigen betalingen.

Inkomen huishouden - Het besteedbaar inkomen van een huishouden gecorrigeerd voor de omvang en samenstelling van een huishouden.

Jeugdhulp met verblijf - Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en voor zover deze in natura is geleverd door de zorgaanbieder (dus exclusief PGB). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft elders. Of anders gezegd, de jongere slaapt formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is

van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.

Jeugdhulp zonder verblijf - Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en voor zover deze in natura is geleverd door de zorgaanbieder (dus exclusief PGB). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft thuis, in het eigen gezin. Of anders gezegd, de jongere slaapt thuis. In ieder geval formeel. Het kan zijn dat de jongere bij opa en oma slaapt of bij iemand anders, echter dit is dan niet formeel zo geregeld.

Jeugdzorg - Het geheel van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering dat onder verantwoordelijkheid van de gemeente wordt uitgevoerd volgens de Jeugdwet (2014).

Jeugdzorg voor en na 2015 - Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet in werking getreden. Vanaf die datum zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Voor 2015 werd deze verantwoordelijkheid op provinciaal en nationaal schaalniveau uitgevoerd.

Jeugdzorgtraject - Een jeugdzorgtraject is een periode waarin een bepaalde vorm van hulp of zorg wordt verleend. Wanneer een jongere meerdere vormen van hulp of zorg ontvangt heeft deze ook meerdere trajecten. Een jongere kan bij verschillende gemeenten meerdere trajecten ontvangen binnen één jaar.

Jongeren met jeugdzorg - Personen tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode gebruik gemaakt hebben van jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering (definitie na 2015). In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Langdurige zorg - Dit betreft alle zorg ontvangen in het kader van de Wet Langdurige zorg.

Jongste kind huishouden jonger dan 5 jaar – Jongste kind in het huishouden is 0-4 jaar oud.

Migratieachtergrond - Personen hebben een migratieachtergrond als ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Er wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Ook wordt onderscheid gemaakt tussen personen met een westerse migratieachtergrond en personen met een niet-westerse migratieachtergrond.

Nabijheid huisarts - Afstand in meters tot de dichtstbijzijnde huisartsenpost, berekend over de weg.

Onderwijsniveau - De plaats in de indeling van opleidingen naar niveau volgens de Standaard Onderwijsindeling 2006 (SOI 2006) van het CBS. Dit niveau wordt bepaald door de minimale onderwijsloopbaan die nodig is om de opleiding met succes te kunnen volgen, de duur van de opleiding en de toegang die de opleiding biedt aan vervolgonderwijs. De niveau-indeling is gelijk aan die volgens de Standaard Onderwijsindeling 2003 (SOI 2003).

Onderwijs begin van het jaar - Hiermee wordt bedoeld wat het gevolgde onderwijsniveau is aan het begin van de cohortmeting. Van cohort 2012 is dit het onderwijsniveau wat gevolgd werd in het begin van het jaar 2012, dus schooljaar 2011-2012.

Ontslag (ouder) - Het aanvragen van ontslag voor de vader of moeder van de jongere bij het UWV.

Opleidingsniveau vader of moeder - Opleidingsniveau van de juridische ouder(s) van een jongere in de indeling: Laag/Midden/Hoog/Onbekend.

Oppervlakte woning - De gebruiksoppervlakte is vastgelegd conform de binnenruimte in NEN 2580. De gebruiksoppervlakte wordt geregistreerd in hele vierkante meters. De gemeenschappelijke en algemene ruimten (zoals entree, hal) maken geen onderdeel uit van de oppervlakte.

Ouder(s) niet in huishouden – Juridische moeder en/of vader behoort niet tot het huishouden van de jongere.

Pleegzorg - Vorm van jeugdhulp waarbij een jongere (tijdelijk) wordt opgenomen in een pleeggezin en waarbij pleegkind, pleegouders en eigen ouders worden begeleid door een pleegzorgaanbieder. PGB gefinancierde jeugdhulp is hierin niet meegenomen.

Praktijkonderwijs – Praktisch onderwijs, aansluitend op het basisonderwijs, dat bestemd is voor leerlingen die niet in staat zijn om een diploma te behalen in het vmbo. Het praktijkonderwijs beoogt de leerlingen op te leiden voor zeer eenvoudig werk op de arbeidsmarkt. Stages vormen een essentieel onderdeel van deze onderwijsvorm. Leerlingen die het praktijkonderwijs verlaten, krijgen een getuigschrift.

Psychisch medicijngebruik – Persoon gebruikt medicijnen die vallen onder de volgende ATC4 codes: Antipsychotica (N05A), Anxiolytica (N05B) Hypnotica en sedativa (N05C), Antidepressiva (N06A), ADHD-middelen (N06B), Dementiemiddelen (N06D) en Middelen bij verslaving (N07B).

Scheiding ouder(s) – Juridische ouder(s) van de jongere zijn in de afgelopen 5 jaar uit elkaar gegaan.

Speciaal onderwijs – Basis- of voortgezet onderwijs voor kinderen die een speciale benadering nodig hadden wegens gedrags- of leerproblemen of wegens een lichamelijke handicap.

Slachtoffer misdrijf - Personen die slachtoffer zijn geworden van een misdrijf dat in het betreffende jaar of de twee jaar ervoor is gepleegd en dat op enig moment bij de politie is gemeld.

Startkwalificatie - Een afgeronde havo- of vwo-opleiding of een basisberoepsopleiding (mbo-2; dat wil zeggen niveau 2 van de kwalificatiestructuur, zoals vastgelegd in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)). De startkwalificaties zijn alleen bekend als die zijn behaald in een instelling bekostigd door de Nederlandse overheid. Diploma's die bijvoorbeeld het buitenland of een internationale school zijn behaald worden niet geregistreerd door het CBS. Mocht dit hier voorkomen vallen deze gediplomeerden in onze tabellen onder 'geen startkwalificatie'.

Stedelijkheid – Gemiddelde omgevingsadressendichtheid van het woonadres van de jongere.

Tienerouder – Leeftijd van de vader of moeder was op moment geboorte jongere 19 jaar of jonger.

Vaak verhuizen - Jongere is vaak verhuisd in de afgelopen periode.

Vaste baan - Een arbeidsovereenkomst waarin een vaste arbeidsduur is opgenomen.

Verdachte misdrijf - Alle personen geregistreerd tegen wie een redelijk vermoeden van schuld van een misdrijf bestaat, in het betreffende jaar of de twee voorgaande jaren.

Voltijd-/deeltijdbaan - Een voltijdbaan is een baan van een werknemer waarbij op een bepaald peilmoment/-periode het aantal overeengekomen te werken uren behoort bij een volledige dag- en weektaak. Een deeltijdbaan is een baan van een werknemer waarbij op een bepaald peilmoment/-periode het aantal overeengekomen uren lager ligt dan het aantal dat behoort bij een volledige dag- en weektaak.

Voogdij - Bij voogdij is het gezag van ouders beëindigd en overgedragen aan een instelling of pleegouder als voogd. De maatregel wordt opgelegd als een kind zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd en de ouder niet in staat is de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen, binnen een voor het kind aanvaardbare termijn, of als de ouder het gezag misbruikt. De rechter bepaalt dan dat een ander voor bepaalde of onbepaalde tijd het gezag over het kind krijgt. De voogdij zal meestal uitgevoerd worden door een Gecertificeerde Instelling. Het kind wordt opgevoed in een pleeggezin of tehuis.

Voortgezet speciaal onderwijs

Wanbetaler Zorgverzekering - Personen die 6 maanden of langer een achterstand hebben opgelopen met het betalen van hun zorgverzekering.

Werksituatie ouders - De belangrijkste inkomstenbron van het jaar van het huishouden; dat wil zeggen de bron met het meeste inkomen, ingedeeld in de categorieën werk, uitkering of onbekend.

Woning overige verhuurder - Huurwoning in eigendom van een overige verhuurder. Dit kan een niet natuurlijk of een natuurlijk persoon zijn.

Woonsituatie/huishoudenstype - Samenstelling van personen in het huishouden/op het adres.

WOZ-waarde woning - Door een gemeente periodiek getaxeerde waarde van een onroerende zaak in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ).

WSNP-traject - Personen, waarover een schuldsanering is uitgesproken. Het betreft de door de rechter uitgesproken wettelijke schuldsaneringen op basis van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). De Wsnp biedt natuurlijke personen, die in een problematische schuldsituatie verkeren, de mogelijkheid om schuldenvrij te worden.

WMO - Dit betreft het ontvangen van een of meerdere van de maatwerkarrangementen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

WW - Het gaat om uitkeringen op grond van de Werkloosheidswet (WW).

Zittenblijver - Jongere is een of meer keer op school blijven zitten.

Bijlage 4 Tabellen

Tabel 1 Aantallen onderzoeksgroepen per gemeente, cohorten 2012 en 2015

		Cohort	
		2012	2015
		<i>aantal</i>	
Delft	Totaal jongeren 15-18 jaar	4 090	4 350
	Jongeren zonder jeugdzorg	3 720	3 930
	Jongeren met jeugdzorg	360	420
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	250	230
	Controlegroep	250	230
Den Haag	Totaal jongeren 15-18 jaar	21 030	21 740
	Jongeren zonder jeugdzorg	19 070	18 825
	Jongeren met jeugdzorg	1 905	2 915
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	1 525	1 700
	Controlegroep	1 520	1 710
Leidschendam-Voorburg	Totaal jongeren 15-18 jaar	2 980	2 890
	Jongeren zonder jeugdzorg	2 750	2 545
	Jongeren met jeugdzorg	225	345
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	160	180
	Controlegroep	160	180
Midden-Delfland	Totaal jongeren 15-18 jaar	1 120	1 100
	Jongeren zonder jeugdzorg	1 070	1 040
	Jongeren met jeugdzorg	50	55
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	35	25
	Controlegroep ¹⁾	35	25
Pijnacker-Nootdorp	Totaal jongeren 15-18 jaar	2 770	2 890
	Jongeren zonder jeugdzorg	2 575	2 625
	Jongeren met jeugdzorg	195	265
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	140	150
	Controlegroep	140	145
Rijswijk	Totaal jongeren 15-18 jaar	1 675	1 705
	Jongeren zonder jeugdzorg	1 525	1 520
	Jongeren met jeugdzorg	150	185
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	105	95
	Controlegroep	105	90
Wassenaar	Totaal jongeren 15-18 jaar	1 490	1 465
	Jongeren zonder jeugdzorg	1 405	1 375
	Jongeren met jeugdzorg	85	90
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	55	55
	Controlegroep ¹⁾	55	55
Westland	Totaal jongeren 15-18 jaar	5 520	5 215
	Jongeren zonder jeugdzorg	5 170	4 830
	Jongeren met jeugdzorg	345	385
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	275	215
	Controlegroep	275	210
Zoetermeer	Totaal jongeren 15-18 jaar	6 360	5 970
	Jongeren zonder jeugdzorg	5 725	5 105
	Jongeren met jeugdzorg	615	865
	Jongeren met jeugdzorg VERGELIJKBAAR	490	505
	Controlegroep	485	500

Bron: CBS

1) Voor deze gemeenten kon er geen goede controlegroep worden samengesteld op gemeenteniveau. De potentiële controlegroep was te klein om genoeg vergelijkbare matches te vinden.

Tabel met alle uitkomsten

In het bestand "Tabel_Compleet_Haaglanden_Jeugdzorg_Fase2.csv" zijn de volledige uitkomsten van dit onderzoek terug te vinden. Dit bestand is op aanvraag beschikbaar via udc.info@cbs.nl. Door dit bestand in te lezen in bijvoorbeeld Excel en een filter te gebruiken voor de verschillende kolommen, kan op gemakkelijke wijze op de cijfers worden ingezoomd. Dit bestand bestaat uit de volgende kolommen waarop je kan filteren:

- Cohort. Het jaar van cohort: 2012 of 2015.
- Regio. Totaal Haaglanden en de negen verschillende gemeenten.
- Populatie. De vijf onderzoeksgroepen.
- Kenmerk_onderwerp. Achtergrondkenmerken zoals geslacht, migratieachtergrond en werksituatie ouders.
- Kenmerk. Specifieke categorie van het achtergrondkenmerken, zoals man bij geslacht.
- Situatie_onderwerp. Maatschappelijke uitkomsten zoals onderwijsvolgend, baan en verdachte.
- Situatie. Specifieke categorie van de maatschappelijke uitkomst, zoals mbo bij onderwijsvolgend.
- Situatie_peilmoment. Peilmoment voor het bepalen van de maatschappelijke uitkomst: 3 of 6 jaar later.
- Aantal. Aantal jongeren afgerond op vijftallen.

Bijlage 5 Literatuur

SCP:	Jeugdhulp in de wijk
DIVOSA:	Zicht op Jeugdzorg
De Haagse Hoge School:	Jeugdhulp in de wijken
UMCG en Hanzehogeschool: Groningen:	Jeugdhulp draagt bij aan beter functioneren jeugd met gedrags- of emotionele problemen
CBS:	De sociale omgeving van jeugdzorgjongeren, 2017
CBS:	Profielen voor instroom naar jeugdhulp in de gemeente Eindhoven
CBS:	Instroom naar jeugdhulp in de gemeente Heerlen, 2015